

LBRIS

We know
books

Gică Manole

**MIHAI EMINESCU
DESPRE DOBROGEA
ȘI
TRANSILVANIA**

Editura ACCENT PRINT
Suceava, 2023

Cuprins

MIHAI EMINESCU DESPRE DOBROGEA	5
Preambul.....	7
„Românul” năvăleşte aprig asupra „Presei”	9
Cine ne alungă limba din biserică?.....	15
Să nu se uite un lucru	19
Iată dar sub ce <i>elită</i> liberală ar încăpea Dobrogea.....	22
Prin sistemul minciunii constituționale.....	26
Adică aici e buba:	
bani, trebușoare, un nou câmp de exploatat.....	30
Știm că vorbele noastre sunt ca acelea ale prorocului din pustii.....	32
Acuma venim la răspunsurile „Românului”	36
Generația actuală de postulanți.....	39
Dar cine-i cunoaște pe roșii.....	42
După noi, statul este un produs al naturii.....	44
MIHAI EMINESCU DESPRE TRANSILVANIA	47
Uniunea Banatului, uniunea Transilvaniei a fost făcută contra voinței românilor	49
Românii au nenorocirea de a nu avea încredere în puterile lor proprii.....	56
Toate popoarele sunt setoase de viață proprie	59
Să vedem rațiunea de a fi a dualismului!	61

Poziția românilor din Austro-Ungaria.....	73
Iată de ce e vorba în momentul de față.....	81
Dacă „Pester Journal” înțesește pe maghiari.....	87
Austro-Ungaria și Naționalitățile.....	89
Interesele Austriei și României sunt armonizabile	93
Dacă n-ar fi fost.....	98
Și oare la noi nu e tot astfel?.....	101
Frumoasa și vesela capitală a Austriei	105
Conferințe electorale ale românilor din Ardeal și Ungaria....	108
Popoarele Austro-Ungariei.....	111
Într-un stat poliglot rațiunea de stat.....	116
Parlamentul unguresc consistă în majoritate din mameluci venali și vânduți în datorii.....	119
România Irredenta.....	123
Despre o pretinsă incursiune.....	125
O rasă puțin numeroasă, de 4 milioane și jumătate, ca cea maghiară... ..	130
„Nemere” zice că încălcarea de teritoriu... ..	134
Problema Orientală se subție în chestiunea de antagonism între Austro-Ungaria și Rusia („Pesther Lloyd”).....	137
Iată ce zice Anglia!.....	142
În Rusia, ca și-n Ungaria, întâmpinăm adversari naturali ai rasei noastre	144
Amândouă mitropoliile din Ardeal, cea răsăriteană și cea greco-catolică.....	147
Ce-a răspuns Camera prin gura ilustrului său Fleva?.....	150
Î.P.S.S. Miron Roman	156
Axioma cum că am fi o țară exclusiv agricolă	158
Asta va să zică după „Pesther Lloyd”... ..	162
Deși munții despart poporul român în bucăți... ..	164
Trebuie să se știe odată că o jumătate a poporului românesc are a suferi, sub dominația maghiară, cele mai mari nedreptăți	169

„Memorialul” Comitetului ales de Conferința română din Sibiu	172
O idee de stat nu este o teorie ce se inventează punându-și cineva degetul în gură!.....	177
Elementul cel mai numeros, mai avut și mai luminat de lângă Dunăre sunt românii	182
Ce mi-e rusul, ce mi-e unгурul!.....	185
Românul din Austria a ținut cuvântul Apostolului Pavel!.....	187

ANEXE	191
De-o seamă de vreme.....	193
Anexarea Dobrogei.....	198
Chiar în chestiunea administrării.....	208
Să facem un Congres	211
În unire e tăria.....	216
Echilibrul	221
O chestiune mai mult caracteristică.....	232
Ce vor maghiarii cu aliații lor... ..	238

și Evreii, publicată la Editura Quadrata din Botoșani, în 2017, ca și cartea *Mihai Eminescu despre Bucovina și Basarabia*, apărută tot sub egida Editurii Quadrata din Botoșani, în 2018.

Gică Manole
Tătărașeni, 1 august 2019

„ROMÂNUL” NĂVĂLEȘTE APRIG ASUPRA „PRESEI”

Întâiul articol scris de Mihai Eminescu despre Dobrogea datează din 2 august 1878, la două luni, deci, după ce la Congresul de Pace de la Berlin, în continuarea celui de la San Stefano (3 martie 1878), Marile Puteri au luat hotărârea ca Dobrogea să fie dată României.

Tot la San Stefano – iar Congresul de Pace de la Berlin a confirmat – Rusia a reanexat sudul Basarabiei de la România, cu cele trei județe, Ismail, Bolgrad și Cahul, județe pe care Moldova (la 1856) și, de la 1862, România, le stăpânea în virtutea hotărârii altui Congres de Pace european, cel de la Paris (30 martie 1856). Menționez că, deși Rusia și-a luat angajamentul solemn – prin semnarea convenției cu România, la 4 aprilie 1877, de la București – de a respecta integritatea teritorială a statului român cum exista la acea dată, aceasta și-a încălcat semnătura cu cinism și fără remușcări. Invit cititorul să citească articolele scrise de Mihai Eminescu în legătură cu reanexarea sudului Basarabiei la Imperiul rus, articole pe care le-am analizat cu altă ocazie², și-n care poetul național a stigmatizat actul de forță și jaf al Rusiei.

În articolul de față, Eminescu combate „Românul”, ziarul liberal ce acuza ziarul „Presa”, organul de presă al Partidului Conservator, că ar fi avut poziții contradictorii cu privire la „primirea Dobrogei”³ de către România. Cum mă și așteptam, Mihai Emi-

² Vezi Gică Manole, *Mihai Eminescu și Basarabia*, Editura Quadrata, Botoșani, 2018. Cartea a fost republicată, în decembrie 2018, sub numele de *Mihai Eminescu despre Bucovina și Basarabia*, Editura Quadrata, Botoșani, 2018.

³ Mihai Eminescu, *Opere Politice*, Ediție integrală, alcătuită și îngrijită de Cassian Maria Spiridon, Editura Timpul, Iași, 2008, p. 129.

nescu contrazice alegațiile „Românului”, observând că „Presa” „nu s-a rostit până astăzi *nici pro, nici contra*” (subl. M.E.). Mai mult, aflăm din articolul poetului național că organul conservator a acordat o mare atenție „moșatei moșiuni a celor patruzeci și șase din Cameră”⁴, semn că orice opinie, dacă izvorăște ca urmare a unei „convicțiuni onorabile”, merită atenția opiniei publice, îndeosebi asupra unei așa de grave chestiuni. Mihai Eminescu nu ezită a nota cum că opinia celor patruzeci și șase nu era rezultatul unei convingeri, ci rezultatul fricii. Indivizii, „cei patruzeci și șase”, sublinia Eminescu, aparțin unui „partid de cumularzi din Moldova”, oameni ce urmăresc posturile și moșiile statului, dar sfioși în fața unei gândiri și munci adevărate, serioase.

Mai aflăm apoi că în fruntea moțiunii liberalilor e iscălit d. Vernescu, un „avocat bun”, om „de ispravă”, orator „simpatic”, dar având calități „de om de stat” discutabile. Eminescu are credința intimă cum că „d. Vernescu pare a fi singurul care a iscălit din convingere moțiunea”⁵ respectivă.

„Românul”, observa poetul național, era surprins neplăcut de opinia celor patruzeci și șase și, în loc de a-i critica pe respectivii, „Holban, Pantazi Ghica, Anghel Rachierul, Misail, Fulger Șoarec”⁶, atacă „Presa”, ca și când ziarul conservator ar fi avut vreo responsabilitate asupra „moșatei moșiuni”. Eminescu se folosește de acest prilej pentru a informa cititorii „Timpului” care au fost motivele acelei moțiuni, fiind convins că acestea ar fi fost următoarele:

1. Primul motiv îl constituia, în viziunea lui Mihai Eminescu, faptul că poporul român formează „o națiune de rasă latină omogenă”, care sparge „formidabila unitate a rasei slave”⁷.

2. În al doilea rând, cu prilejul războiului dintre Rusia, România și Turcia, Serbia a protestat vehement „când armata română s-a îndreptat să ocupe Vidinu”, emițând pretenții de anexare asupra

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ *Ibidem.*

⁷ *Ibidem.*

orașului respectiv și a zonei. Mai departe, Eminescu era convins că Bulgaria „vedea cu un ochi foarte defavorabil ocupația Dobrogei de către români”. Sigur vor apărea „certuri” între România și Bulgaria. Rusia „naturalmente” va încerca să medieze conflictul, iar intervenția Rusiei va duce la „pierderea libertății și independenței de acțiune”⁸ a guvernului român.

3. În al treilea rând, după Mihai Eminescu, guvernul român, ocupând teritoriul dintre Dunăre și Marea Neagră, va fi nevoit să trimită acolo o armată considerabilă pentru „a ține la respect și în ordine populațiile sălbatice ale Dobrogei”⁹. Iar armata „considerabilă” ținută în Dobrogea ar însemna mari cheltuieli pe fiecare an, acest lucru slăbind economic statul român.

4. Apoi, un al patrulea motiv îl constituia faptul că Dobrogea, era o țară băltoasă pentru a deveni productivă, iar România va fi nevoită să cheltuiască zeci sau poate sute de milioane de lei. Cheltuielile pe care România le va face în Dobrogea vor fi mai mari „decât veniturile ce ne va putea da”¹⁰.

5. Iar un al cincilea motiv venea dintr-o analiză de perspectivă. După ce România va cheltui sute de milioane ca să facă Dobrogea productivă, după 10 sau 15 ani, Bulgaria va găsi ușor un pretext ca să ceară Dobrogea României. Iar dacă Rusia va sprijini Bulgaria, credea Mihai Eminescu, „Dobrogea ne va fi luată cu mult mai mare înlesnire decât ni se ia astăzi Basarabia”¹¹. Iată de ce unii liberali, cei din „fracțiunea liberă și independentă”, au propus votarea „moșatei moșiuni”.

Dacă România n-ar ocupa Dobrogea, unitatea rasei slave n-ar mai fi întreruptă de noi, lăsând, pe această cale, drum liber Rusiei în Peninsula Balcanică. Dobrogea, nota poetul național, nu e locuită de bulgari, ci „în cea mai mare parte de români, turci și tătari”¹².

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

După Mihai Eminescu, pretențiile Serbiei asupra Vidinului erau naturale. Cu toate acestea, susținea el, drepturile Serbiei nu erau cu o iotă mai îndreptățite decât cele ale României. Căci Vidinul – nota Eminescu –, „înainte de a fi devenit turcesc, a fost când sârbesc, când românesc, când unguresc”¹³. Turcii, când au anexat malul drept al Dunării de la Vidin până la Marea Neagră, l-au luat de la români, nu de la bulgari, nici de la sârbi. În lupta de la Kosovo, craiul Lazăr al Serbiei, la 1389, a fost „deplin bătut”, pe când la 1390 Mircea cel Bătrân e „încă stăpânitor al malului drept al Dunării până în Marea Neagră”¹⁴, ca despot al Dobrogei și Domn al Silistrei.

Trecând peste cele cinci motive ale „moțatei moțiuni”, Mihai Eminescu e în măsură să asigure cititorii „Timpului” că populațiile Dobrogei nu sunt sălbatică, cum susțineau liberalii în moțiune. Românii, în Dobrogea, sunt străvechi: ei au creștinat regiunea, ei au cele mai multe mănăstiri în care trăiește tagma călugărească, tot ei au un mitropolit, mitropolitul Proilavei și Dristului. Tătarii sunt emigranți din stepele Rusiei. Tot românii sunt agricultori încă din vechime, când produceau „cantități însemnate de grâu pentru export”¹⁵ (subl. M.E.). Cum poți vorbi că locuitorii Dobrogei ar fi „sălbateci”, așa cum susțin atât ziarele și oficialitățile ruse, cât și cei „patruzeci și șase”, când aici trăiește de mii de ani un popor agricultor, producător de grâu și ziditor de așezări și mănăstiri?, întreba cu justificată mânie Mihai Eminescu. Românii, acești „sălbateci”, nota cu ironie amară poetul național, au construit „drumul de fier de la Cernavodă până la Kiustenge” și tot ei au înființat în câțiva ani înfloritorul oraș Medgidia, care are deja „20.000 de locuitori și 5.000 de clădiri”. Lui Mircea Vodă nu-i era deloc rușine „de a se numi Domn al țărilor tartarice”. La fel, lui Carol Vodă, desigur, nu-i va fi în nici un caz rușine „a fi în parte princeps thartarorum Dobroicii”¹⁶.

¹³ *Ibidem*, p. 130.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

Al patrulea „motiv” invocat de moțiunea celor „patruzeci și șase”, cum că Dobrogea nu ar fi „productivă”, dovedea, în opinia geniului Națiunii Române, „sfiala de muncă a fracțiunii”¹⁷. Dobrogea a dovedit deja că e productivă dacă e administrată de oameni pricepuți, simpli, și nu „de cumularzi, postulanți și diurnași”. Desigur, după Eminescu, „roșii” sunt incapabili de o administrație onestă. Iar frica celor „patruzeci și șase”, cum că peste ani Bulgaria ne va cere Dobrogea, e un fapt „copilăresc și ridicol”¹⁸.

Hanul Boris al Bulgariei nu poseda Dobrogea. Au stăpânit-o Asăneștii, dar aceștia au fost români. După Asănești, malul drept al Dunării a fost al Țării Românești. Țara Dobrogei nu-i locuită de bulgari; e o țară care, din punct de vedere etnologic, e locuită de tătari, români și turci, „câteștrele elementele” care formează bariera ce rupe formidabila unitate a rasei slave. Dreptul istoric al României asupra Dobrogei e incontestabil. Dobrogea a fost romană în vremea împăratului Octavianus Augustus, „loc de exiliu al poetului Ovidiu”¹⁹, apoi bizantină, iar de la Asanizi a trecut la Țara Românească. De la Țara Românească Dobrogea fost luată de turci. Dan al II-lea (1374-1386) s-a luptat cu Bulgaria lui Șişman, regele cel din urmă al Bulgariei, „pentru marginile adevărate ale Țării Românești dincolo de Dunăre”. Istoricul Engel, nota Eminescu, aprecia că Mircea era unul „dintre cei mai buni generali ai vremii sale”²⁰.

Eminescu credea că Mircea cel Bătrân a fost aliat cu cneazul Lazăr în bătălia de la Kosovo, unde a fost bătut. După Kosovo, scria poetul național, sultanul „Baiazid I Fulgerul” îl supune pe domnul român, care păstrează în stăpânire „Silistra, Șiştovul, Nicopole și Vidinul”. Apoi, la 1394, Baiazid ocupă aceste „locuri întărite”, fapt pentru care Mircea cel Bătrân participă la cruciada de la 1396, „unde

¹⁷ *Ibidem*. Eminescu făcea trimitere la așa-zisa „fracțiune liberă și independentă” condusă de N. Ionescu, din Iași (Moldova), care fuzionase de ani buni cu partidul de guvernământ.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*. Eminescu confunda pe Dan I (1384-1386), fratele lui Mircea, cu Dan al II-lea cel Viteaz (1420-1431).

însă creștinii fură pe deplin bătuți”. La 1398, nota Eminescu, Baiazid invadează Țara Românească, dar e hărțuit întruna de oștile românești, fugind cu rușine peste Dunăre. După moartea lui Baiazid în prinsoare, Mircea se luptă cu sultanul Sileiman, „pe care îl subminează sistematic și-l răstoarnă cu trupele și banii săi”. În locul acestuia, Mircea ridică sultan pe Musa, „prieten personal și frate de cruce al lui”. În toți acești ani de luptă eroică, scria Eminescu, „Bulgaria proprie este un vilaiet turcesc”, fiind desființată cu totul ca stat. Dar după ce Mohamed I învinge și omoară pe Musa, s-a plecat definitiv înaintea „acestui Noe, care a mântuit chivotul împărăției turcești din potopul tătarilor și din stâncile sfâșierilor dinlăuntru”. Deci, de la 1414 românii nu mai stăpânesc „malul drept al Dunării”²¹.

În puterea acestor considerații istorice, sublinia Mihai Eminescu, „nu înțelegem panglicăriile presei roșii”²². Ministrul de Externe vorbea de compensații suficiente, făcând trimitere la primirea Dobrogei în locul Basarabiei.

Mihai Eminescu nu acceptă punctul de vedere al guvernului român, pentru motivul că „nu există compensații pentru Basarabia, precum nu există niciodată vreo plată pentru o palmă măcar din pământul patriei”. Pământul patriei e sfânt, iar el se pierde sau se câștigă prin împrejurări istorice. Acesta „nu se vinde, nici nu se cumpără, nici nu se schimbă”. Dacă „am ajuns a vedea trecut în protocoalele de la Berlin termenul umilitor de schimb”, e rezultatul guvernării radicalilor, care n-au prețuit cum se cuvine sângele „vărsat al românilor”²³, iar „ușurința lor”²⁴ a adus țării disprețul din partea Congresului. Dacă am fi avut un „tratat în regulă cu Rusia în momentul intrării în luptă”, afirma poetul național, România ar fi păstrat după război și Basarabia împreună cu Dobrogea.

[„De-o seamă de vreme...”], „Timpul”, 2 august 1878

²¹ *Ibidem.*

²² *Ibidem.*

²³ *Ibidem*, pp. 130-131.

²⁴ *Ibidem*, p. 131.

CINE NE ALUNGĂ LIMBA DIN BISERICĂ?

Pe 4 august 1878, deci la două zile după articolul pe care l-am sintetizat în primul capitol al cărții de față, Mihai Eminescu nu are nici o îndoială cum că guvernării noastre nu au „nici o idee clară despre ceea ce trebuie să facă în Dobrogea”. Crede că guvernul român („înțelepciunea guvernamentală”) e cu ochii pe Anglia, Austria și Rusia, să vadă cum organizează „Ciprul, Bosnia-Herțegovina și provinciile din Asia Mică”, pentru ca, apoi, prin agenții noștri diplomatici, să întrebe „ce au făcut aceste trei puteri” în provinciile proaspăt anexate, ca și guvernul român „să facă un conglomerat eclectic de măsurile cele mai diverse”²⁵, în urma cărora să reverse binefaceri de prisos asupra populației Dobrogei.

Precizez că, la Congresul de Pace de la Berlin, Anglia a anexat Cipru, Austro-Ungaria, Bosnia-Herțegovina, iar Rusia Kars și Ardahan de la imperiul otoman.

Până ca guvernul să fie edificat cum au organizat cele trei imperii teritoriile anexate, Eminescu tocmai a aflat că „mai mulți bancheri din Viena” ar fi propus României să cumpere „pământurile, numite ale statului, în Dobrogea” și să le parceleze, pentru ca pe acele pământuri să fie colonizați „evreii precupeți din țară”²⁶.

Mihai Eminescu e convins că în spatele acestui proiect „mai sunt și interese politice ale unei mari puteri”, putere care, constata poetul național, „devine din zi în zi mai favorabilă atât statului român a Dunării, cât și propriilor sale populații românești”. Aflăm că

²⁵ *Ibidem.*

²⁶ *Ibidem.*

această putere nu este alta decât Austria, iar aceasta, încă pe când Dobrogea și gurile Dunării erau turcești, a făcut cereri repetate către Înalta Poartă pentru a accepta „colonizarea Deltei cu supuși austrieci”. Turcia a refuzat cu stăruință, iar poetul național e convins că în spatele cererilor austriece se află dorința imperiului dualist de a-și extinde influența politică „de la Adria până la Marea Neagră”, de a bloca imperiul rus în expansiunea spre Sud-Est, Est, cât și pentru a-și găsi noi piețe de desfăcere a mărfurilor sale. Toate intențiile Austriei, credea Mihai Eminescu, sunt în deplină armonie cu instinctul de conservare al neamului românesc. Eminescu avea conștiința limpede despre rolul modest pe care românii ar fi meniți să-l joace în istoria acestei lumi. Iar faptul se explica prin deplina izolare a poporului român de celelalte popoare romanice, motiv pentru care „reazimul nostru viitor va fi o putere mai puțin exclusivă decât Rusia”. Căci, nota cu tristețe poetul național, cu voia lui Dumnezeu „și așa fiind în cartea sorții”, Rusia, după ce a ajuns stăpână pe Basarabia, a scos „până și din biserică limba românească”, deși știa bine ca țară ortodoxă că un asemenea lucru „e cu desăvârșire anticanonic și necreștinesc”.

Respectarea, necesitatea folosirii limbii naționale în biserică „este de-a dreptul un postulat al Noului Testament”²⁷. Statele, popoarele care nu-l respectă, considera Mihai Eminescu, ar trebui să șteargă din calendarul lor „sărbătoarea Coborârii Sfântului Duh”²⁸, căci când acesta a coborât peste Apostoli, „pluti în limbi de foc asupra lor”, arătând că Duhul Sfânt vorbește în multe limbi. Românii, în toată istoria lor, au fost un model de toleranță religioasă. Catolicii, episcopiile lor, armenii, evreii în țările noastre au avut deplina libertate de cult; toate neamurile străine trăitoare pe pământul românesc au mărturisit că nu au fost și nu sunt persecutate de statul român. Căci poporul român, statele românești, iar acum statul român, n-au făcut niciodată ceea ce nu dorim să ni se facă nouă.

²⁷ *Ibidem.*

²⁸ *Ibidem.*

Izolarea poporului român între elemente străine ne obligă să ne sprijinim pentru zile grele pe acea putere „care respectă individualitatea noastră”. Acel stat care izgonește limba din școli și din biserică, cine nu ne lasă să fim ceea ce suntem, nu se va putea bucura niciodată de simpatia și respectul poporului român, „oricât de bune ar fi relațiile internaționale cu statul nostru”²⁹.

Revine apoi la adversarii săi politici, liberalii, pe care îi acuză că ar fi „o sectă fără patrie”, lipsită total de simț istoric, și care îl avea reprezentant pe C.A. Rosetti și urmașii fanarioților, care nu s-au ferit să dea „mână de ajutor unui element străin, a cărui tendință este nimicirea noastră națională”. N-am siguranță, dar pot să afirm că prin „elementul străin” Eminescu îi avea în vedere pe evrei, care tocmai pricinuiseră României mari dificultăți externe cu ocazia Congresului de Pace de la Berlin, reclamând cu totul nejustificat statul român de discriminare și persecuție etnică.

În virtutea acestei realități istorice, interesele României și interesele Austro-Ungariei sunt armonizabile, ele nepunând în pericol „rădăcinile existenței noastre”³⁰. În viitor, încerca să prevadă poetul național, Austria s-ar putea bucura de înțelegere și o sinceră simpatie din partea poporului român, bazate pe reciprocitatea intereselor. Un fapt îl îngrijorează pe Mihai Eminescu, anume că guvernul liberal – sau radical, cum nota el –, „în loc de a armoniza interesele Austriei de la gurile Dunării cu ale noastre”³¹, să nu strice și mai rău din neștiință sau din cauza unor promisiuni ce nu va fi în stare să le țină. Capetele „seci” ale guvernanților nu cunoșteau deloc împrejurările din Dobrogea, iar de aici puteau veni greutățile.

În vechime, statul era la români o personalitate abstractă, a cărui proprietate e teritoriul întreg, pământul fiind domnesc.

În Dobrogea, românii, tătarii, turcii și-au câștigat greu, cu sudoare și sânge, proprietatea asupra pământului. Acolo e o realitate juridică diferită. Nu poate fi parcelat, luat pământul de la vechii

²⁹ *Ibidem.*

³⁰ *Ibidem*, p. 132.

³¹ *Ibidem.*

proprietari și dat la coloniști, căci un asemenea fapt ar trezi ura acestora împotriva noilor veniți. Coloniștii, în Dobrogea, se pot așeza doar pe acele locuri ale nimănui, nota Eminescu.

Eminescu avea temerea că neștiința, superficialitatea radicalilor, absența respectului acestora pentru o realitate socială istorică veche și incultura lor cronică ar putea crea mari dificultăți.

Față de încântarea cu care „lumea noastră oficială” a primit propunerea bancherilor de la Viena, Mihai Eminescu e foarte critic. Nu o comisie de diurnași poate administra eficient Dobrogea, ci un om „cu foarte multe cunoștințe administrative, financiare și economice”, om care să primească în delegație de la statul român „puteri discreționare”. Acest om ar trebui să fie om cu experiență, în vârstă, „nu un Pache, Mache sau Sache” sosit din „cutia unei curtezane pariziene și cules de pe ulițele Bucureștilor”, și trimis – nu-i așa? –, pentru „a civiliza în două zile sălbatica Dobrogea”³².

Dobrogea nu poate fi unificată cu Țara de asemenea trepăduși politici, ci de o administrație serioasă, pricepută, responsabilă. Căci – iar Eminescu nu se ferește deloc să arate impostura atâtor lichele ale regimului liberal – „*cel din urmă hamal turc sau tătar e un om mai prețios și mai folositor decât tot comitetul de redacție al «Românului»*”³³ (subl. G.M.).

[„Știm prea bine...”], „Timpul”, 4 august 1878

³² *Ibidem*, pp. 132-133.

³³ *Ibidem*, p. 133.

SĂ NU SE UITE UN LUCRU

La data de 19 august 1878, Mihai Eminescu prezintă cititorilor „Timpului” punctul său de vedere cu privire la pierderea sudului Basarabiei, anexat de Rusia, și revenirea la pământul strămoșesc al ținuturilor de peste Dunăre ale Dobrogei.

Devenind independentă, Eminescu crede că România are noi responsabilități în fața Europei. Mult timp marile puteri europene, în ciuda drepturilor noastre „ab antiquo”, ne considerau pe noi, românii, „ca pe niște vasali ai Turciei”, iar răspunderea pentru faptele noastre „era adeseori a suveranilor, dar și mai adesea ale epitropilor”³⁴. Desigur, prin „epitropi” Mihai Eminescu avea în vedere puterile europene, garante ale principatelor române și apoi României între anii 1856-1878.

Multă vreme poporul român fusese legat de o împărăție „pusă sub epitropie din cauza bătrâneții”, nota Eminescu, cu privire la natura relațiilor seculare ale românilor cu Imperiul otoman. De la 1830 înapoi, românii, popor tânăr de ciobani, au devenit plugari, și cum sunt înzestrați cu o mare inteligență, au croit „planuri de politică europeană”, amestecându-se în certurile dintre marile puteri „fără a pricepe politica lor”. Luând drept pildă din *Evangelie* parabola cu „fiul pierdut”, Mihai Eminescu aprecia că ultimele două decenii am rătăcit departe de „calea istoriei noastre adevărate” și am irosit moștenirea părintească, aducând în țară o civilizație străină, cu „formele ei goale”. Românii nu au fost pregătiți să primească noua civilizație, neavând „mijloacele necesare de a ne-o apropia”.

³⁴ *Ibidem*.

Drept urmare, în opinia poetului național, la 1878, România avea putere mai mică decât acum douăzeci de ani. Crede că nu e cazul și nici momentul să facă „altuia imputări”. Va veni vremea, sublinia Mihai Eminescu, când „Națiunea va judeca pe cei ce merită judecați, și va muștra pe cei ce s-au jucat cu interesele ei”³⁵. Nu dorește să intre în polemică cu nimeni, dar va judeca pierderea Basarabiei și luarea în stăpânire a Dobrogei de către România „într-un mod cu totul obiectiv și fără a face fraze”. E foarte conștient că România trebuie să se conformeze Tratatului de pace de la Berlin. Crede că de la declanșarea crizei orientale România trebuia să urmeze „o altă cale și ne îndeplineam cu sfințenie și curaj misiunea ce ni se impunea de către Tratatul de la Paris”. Ar fi fost mai bine dacă făceam „cauză comună cu popoarele de peste Dunăre”, dar fără „costisitorul ajutor de peste Prut”, nota el, făcând trimitere la Rusia.

Când Tratatul de la Paris (1856) ne dăduse Basarabia, recunoștea „rolul nostru la gurile Dunării”, iar acea fâșie de pământ „era pentru noi o misiune europeană”³⁶. Acum, scria Eminescu, „aceeași Europă care ne-a redat-o” a crezut nimerit „să ne-o reia și ne-a oferit Dobrogea”, reînnoind mandatul „de a păzi libertatea celei mai importante artere a negoțului răsăritean”.

Europa ne ia o provincie, dar ne dă o alta, fără a avea nici o muștrare de conștiință, total indiferentă. Românii, însă, simt cu durere cum „se rupe o bucată din patria noastră străveche”³⁷, iar durerea nu poate fi compensată „nici prin bani, nici prin drepturi noi, nici prin cesiuni de teritoriu”. Desigur, Eminescu era adânc convins „că durerea noastră nu mișcă pe nimeni”, dar crede că nimeni din diplomația europeană „nu ne vor lua în nume de rău un resentiment ce e natural”³⁸.

Deci, România se supune Tratatului de la Berlin și primește Dobrogea, căci este sigură că are dreptul la aceasta. Drepturile

³⁵ *Ibidem.*

³⁶ *Ibidem.*

³⁷ *Ibidem*, p. 134.

³⁸ *Ibidem.*

României asupra Dobrogei sunt de natură istorică. Din vremea lui Herodot geții stăpâneau Dobrogea, care, împreună cu „dacii, țineau amândouă malurile Dunării”. Apoi romanii iau Dobrogea, care fac din ea o provincie bogată, populată în orașe, așa cum arată „Cosmografia din Ravenna”³⁹ din veacul 7. Citează numele acelor orașe, din care, desigur, nu lipsește Tomis. Apoi Dobrogea a fost stăpânită, pe rând, „de roiuri de popoare, de huni, avari, pecenegi, cumani și, în fine, de tătari”⁴⁰. După care Țara Românească stăpânește Dobrogea, în continuarea „Asanizilor, ca și tot malul drept al Dunării, cu Nicopole și Vidin, pe care le stăpânește până la 1413. Singura țară în baza căreia România stăpânește Dobrogea e dreptul istoric, iar tratatul de pace de la Berlin a redat provincia stăpânului ei de drept, România.

Anexarea Dobrogei, „Timpul”, 19 august 1878

³⁹ *Ibidem*, p. 135.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 136.